

Jaarrapportage 2009

WOT-04-005 M-AVP (Monitoring Agenda Vitaal Platteland)

werkdOCUMENTEN

wot

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

WAGENINGENUR

For quality of life

Jaarrapportage 2009

De reeks 'Werkdocumenten' bevat tussenresultaten van het onderzoek van de uitvoerende instellingen voor de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu). De reeks is een intern communicatiemedium en wordt niet buiten de context van de WOT Natuur & Milieu verspreid. De inhoud van dit document is vooral bedoeld als referentiemateriaal voor collega-onderzoekers die onderzoek uitvoeren in opdracht van de WOT Natuur & Milieu. Zodra eindresultaten zijn bereikt, worden deze ook buiten deze reeks gepubliceerd.

Dit werkdocument is gemaakt conform het Kwaliteitshandboek van de WOT Natuur & Milieu en is goedgekeurd door Wies Vullings (deel)programmaleider WOT Natuur & Milieu.

Jaarrapportage 2009

WOT-04-005 M-AVP

(Monitoring Agenda Vitaal Platteland)

Werkdocument 178

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

Wageningen, februari 2010

©2010 **Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu**

Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 48 54 71; Fax: (0317) 41 90 00; e-mail: info.wnm@wur.nl

De reeks WOt-werkdocumenten is een uitgave van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, onderdeel van Wageningen UR. Dit werkdocument is verkrijgbaar bij het secretariaat. **Het document is ook te downloaden via www.wotnatuurenmilieu.wur.nl.**

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 48 54 71; Fax: (0317) 41 90 00; e-mail: info.wnm@wur.nl; Internet: www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Woord vooraf

Sinds 1 januari 2005 worden de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu uitgevoerd onder de voorwaarden die LNV en de stichting DLO eind 2004 zijn overeengekomen en die zijn vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst WOT Natuur & Milieu. De jaarrapportage is toen ook opnieuw vormgegeven.

Per WOT-programma is een zelfstandig werkdocument samengesteld, dat bestaat uit drie delen: een samenvattende rapportage over het programma als geheel, een beschrijving van elk der afzonderlijke projecten en een Engelstalige beschrijving. De volgende werkdocumenten omvatten samen de jaarrapportage over 2009 van de WOT Natuur & Milieu:

Nr. 175: WOT-04-001 Koepel (Communicatie, Kwaliteit en Management)

Nr. 176: WOT-04-002 Onderbouwend Onderzoek

Nr. 177: WOT-04-003 Advisering Natuur & Milieu

Nr. 178: WOT-04-005 M-AVP

Nr. 179: WOT-04-006 Natuurplanbureau functie

Nr. 180: WOT-04-007 Milieuplanbureau functie

Dit werkdocument bevat de jaarresultaten van het WOT programma ***WOT-04-005 (M-AVP)***. De resultaten van deze projecten hebben hun weg gevonden in de diverse producten van het Planbureau voor de leefomgeving en in de werkdocumenten, rapporten en studies van de WOT Natuur & Milieu.

Daarnaast wordt in het Kennisbasis Thema Groene en Blauwe Ruimte (KB1) jaarlijks geïnvesteerd in kennisvernieuwing voor de WOT Natuur & Milieu. De rapportage hierover wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van dit Kennisbasisthema.

Ter verantwoording van de besteding van de beschikbare middelen is voor elk project een beknopt verslag gemaakt. Deze verslagen zijn hier gebundeld. In elk verslag staan voor het desbetreffende project de administratieve gegevens en een beknopte inhoudelijke beschrijving van het doel en het behaalde resultaat.

Paul Hinssen

Inhoud

Woord vooraf	5
Thema-rapportage WOT-04-005	9
Project-rapportage WOT-04-005	15

Thema-rapportage WOT-04-005

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT Natuur & Milieu)

Programma WOT-04-005: Monitoring en Agenda Vitaal Platteland

1. Naam+nr. cluster, clusterleider:
WOT-04; Paul Hinssen
2. Naam+ nr. thema:
WOT-04-05: Monitor Agenda Vitaal Platteland (M-AVP)
3. Naam thema-coördinator:
Dr. Ir. L.A.E. Vullings, Alterra CGI,
4. Contactperso(o)n(en) LNV: Paul Sinnige (directie NLP)
Overige betrokkenen: Henk Soorsma, NLP (Adviesraad)
Hans de Jong, NLP (adviesraad)
Barto Piersma, NLP (adviesraad)
Paul Thewisse, DKI (Adviesraad)
5. Deelnemende kennisinstellingen:
Alterra, LEI, ABF, PBL, CBS
6. Doelgroepen(en):
Voor de uiteindelijke toepassing van de producten vanuit programma Monitor AVP kunnen twee hoofddoelgroepen worden onderscheiden namelijk gebruikers en leveranciers. Hierbij kunnen doelgroepen in sommige gevallen zowel gebruikers als leverancier zijn.

Gebruikers
 - Parlement en Kabinet
 - Beleidsdirecties van LNV, VROM, V&W
 - Provincies
 - Planbureaus
Leveranciers
 - beleidsdirecties LNV, VROM, V&W: informatie m.b.t. rijksacties, effecten en resultaten
 - provincies: informatie m.b.t. prestaties, resultaten en effecten (vastgelegd binnen ILG covenant)
 - Kennisinstituten: informatie m.b.t. effecten.
7. De beleidsopgave(n) van LNV waaraan de onderzoeksresultaten een bijdrage leveren:
In april 2004 is de 'Agenda voor een Vitaal Platteland' (AVP) gepresenteerd als de gezamenlijke beleidsvisie van de ministeries LNV, VROM en V&W om het platteland gereed te maken voor toekomstige veranderingen. De agenda voor een Vitaal Platteland gaat uit van een integraal perspectief en richt zich op de economische, ecologische en sociaal-culturele aspecten van het platteland. Om de voortgang van het beleid te toetsen en de mate van realisatie van het ingezet beleid te verklaren is monitoring noodzakelijk. Uitgangspunt voor de beleidsuitvoering is het Meerjarenprogramma AVP welke in februari 2006 gereed is komen en de Wet Investering Landelijk Gebied (WILG).

De Monitor Agenda Vitaal Platteland (Monitor AVP) heeft als doel om te zorgen voor de systematische inwinning, centrale opslag en presentatie van monitoringgegevens die nodig zijn om de effectiviteit en efficiency van het plattelandsbeleid zoals vastgelegd in

AVP te kunnen evalueren. Voor het systeem voor rapportage, verantwoording en evaluatie zijn gegevens nodig op het niveau van effecten, resultaten, prestaties en budgetten. De Monitor AVP treedt hierbij op als centrale gegevensbeheerder en heeft als taak de benodigde gegevenslogistiek te coördineren en organiseren, en te zorgen voor de centrale opslag van de gegevens (digitaal archief). In het systeem zullen alleen het afgewogen resultaat van die metingen op basis van een vastgelegde meetstrategie worden opgenomen, niet de onderliggende meetgegevens. Vandaaruit kunnen rapportages en mogelijk ook de presentatie van gegevens via een viewer worden gegenereerd.

Monitoring heeft een signalerende functie: ontwikkelingen op het beleidsterrein die niet direct met de beleidsdoelstelling te maken hebben kunnen door het signaleren van effecten aanleiding zijn om ander beleid te ontwikkelen, beleid bij te sturen of te continueren. Daarnaast kan monitoring en evaluatie een essentiële bijdrage leveren aan het bevorderen van transparantie van beleid en aan de uitvoering, kennisontwikkeling, kennisverspreiding en legitimatie van het plattelandsbeleid.

8. De kennisvragen die aan de beleidsopgave(n) gekoppeld zijn en die worden beantwoord met de uitkomsten van het onderzoek;
 - Hoe kan het invoeren van de jaarrapportage ILG door de provincies beter gefaciliteerd worden?
 - Wat zijn de waarden van de effectindicatoren in 2007 (nulmeting)?
 - Hoe gaat een informatiesysteem en een viewer voor het monitoren van de agenda voor een vitaal platteland eruit zien?
 - Hoe kan de kwaliteit van een systeem als Monitor AVP goed worden geborgd?
 - Hoe kan de boodschap van de monitor AVP voor een breder publiek worden verbeeld?
 - Hoe kan beter omgegaan worden met digitale nationale beleidskaarten?
 - Hoe kunnen we leren van het opzetten van een monitorsysteem zoals M-AVP?

9. De beoogde en daadwerkelijk in 2009 bereikte (tussen)resultaten;
De volgende producten zijn gerealiseerd:
 - Jaarplan 2009 voor gehele programma Monitor AVP
 - Database nieuwe structuur incl vulling van provinciale jaarrapportage 2008
 - Aangepaste viewer bereikbaar via www.vitaalplatteland.nu
 - Invoermodule voor invoer 2008
 - Update van de invoermodule voor 2009 (nu internet applicatie)
 - Contactpagina voor invoerders bereikbaar via www.vitaalplatteland.nu
 - Standaardrapportage ILG, figuren en tabellen voor Tweede Kamer reactie ILG en Grootproject EHS
 - Brochure over nulmeting en achtergronddocument
 - Advies kwaliteitsborging
 - Definitieve versie WOt-studie en een minisymposium rond de aanbidding van de studie.
 - Handreiking omgaan met digitale nationale beleidskaarten
 - Update Website verbeelding: panoramafoto's in landelijk gebied.
 - Coördinatie van monitoring en evaluatie activiteiten binnen systematiek ME-AVP en afstemming met andere monitoring initiatieven (Nota Ruimte, ILG-PEIL)

Een aantal producten die waren beoogd voor 2009 zijn nog niet gerealiseerd:

 - Technische rapportage (komt voorjaar 2010)
 - Definitieve versie wetenschappelijk artikel

- Toepassing van handreiking omgaan met digitale nationale beleidskaarten voor MJP2 update kaarten

10. De gerealiseerde kennisoverdracht richting doelgroep en de benutting van ontwikkelde kennis door de doelgroep.

In 2009 hebben de provincies voor de eerste keer gerapporteerd via de invoermodule. Uit deze eerste ervaring kan de conclusie getrokken worden dat het een voortuitgang is tov het niet hebben van een invoermodule, maar dat er wel een verbeterslag nodig is. Samen met LNV en een aantal provincies is in de werkgroep PEIL gewerkt aan een lijst met aanpassingen voor de invoermodule en deze zijn eind 2009 geïmplementeerd. Begin februari 2010 is de nieuwe versie van de invoermodule klaar voor gebruik. De database heeft een redesign ondergaan, waardoor het systeem veel flexibeler is geworden. In 2009 zijn de gegevens van de monitor gebruikt voor de ILG rapportage en voor de figuren en tabellen in de Tweede Kamer reactie op het ILG en het EHS grootproject.

De website van de monitor voor de Agenda Vitaal Platteland is benaderbaar via www.vitaalplatteland.nu. De jaarrapportage over 2008 is zichtbaar en ook de traceerbaarheid van de waarden is gerealiseerd.

Het onderzoek naar kwaliteitsverbeteringen van de Monitor AVP heeft geleid tot het implementeren van een aantal van de aanbevelingen uit het advies zoals een nieuwe structuur van de database (redesign), betere traceerbaarheid van gegevens en betere documentatie.

Het idee om de monitor AVP te verbeelden is uitgewerkt in een website waar panoramafoto's die om het jaar op dezelfde strategische plek worden genomen de veranderingen in het landelijk gebied laten zien. Deze website is zeer positief ontvangen. Momenteel zijn er voor 4 provincies panoramafoto's gemaakt en voor twee provincies is voor het tweede jaar een reeks panoramafoto's gemaakt, zodat het monitor effect zichtbaar wordt. Voor de overige provincies zal in 2010 gezocht worden naar geschikte plekken.

De definitieve versie van de WOT-studie is in februari aangeboden aan de SG van het ministerie. Rond die aanbieding is een mini-symposium over monitoring en beleid georganiseerd door de WOT in samenwerking met LNV.

De resultaten van de nulmeting zijn gepubliceerd in de vorm van een brochure en een bijbehorend achtergronddocument. De waarden van de nulmeting zijn ook zichtbaar via de website.

11. De samenwerking tussen de bij het thema betrokken DLO-instituten en andere instellingen/organisaties:

Het programma Monitor AVP heeft in 2009 ondersteuning geleverd aan Directie Platteland bij het beheer en verbeteren van de Monitor AVP. Een aantal taken zoals het realiseren van het systeem en het documenteren van het proces zijn primair uitgevoerd door de WOT unit Natuur en milieu. Er is zeer geregeld overleg geweest met de contactpersoon van directie Platteland. Daarnaast is er twee keer overleg geweest met de Adviesraad (Barto Piersma (NLP), Paul Thewissen (DKI), Henk Soorsma (NLP), Hans de Jong (NLP) Paul Sinnige (NLP), Paul Hinssen WOT, en Wies Vullings). Daarnaast kunnen de volgende drie gebieden benoemd worden waarin intensief wordt samengewerkt met de volgende instellingen en organisaties:

- Beleidsontwikkeling: projectteam ILG, rijkscoördinatieteam (DRZ)(nu frontofficers team ILG), provincies o.a. via IPO
- Communicatie: met provincies op zoek naar geschikte plekken voor monitoring mbv panoramafoto's
- Gegevensvoorziening en uitvoering: DLO-instituten (Alterra, LEI), instellingen binnen PBL netwerk (RIVM, RIKZ, RIZA, CBS) en gegevens leverende organisaties als DLG, DR.

De samenwerking op projectniveau met andere organisaties zal worden beschreven in de afzonderlijke projectbeschrijvingen.

Project-rapportage WOT-04-005

Overzicht projecten WOT-04-005

Bascode	Projecttitel	Pagina
WOT-04-005-005	Coördinatie	19
WOT-04-005-009	Nulmeting Natuur	21
WOT-04-005-013	Nulmeting Sociaal economische vitaliteit	23
WOT-04-005-015	M-AVP op de Kaart	25
WOT-04-005-020/021	Beheer organisatie en technisch	27
WOT-04-005-022	Implementatie aanbevelingen kwaliteit	29
WOT-04-005-023	Support invoer en rapportage module	31
WOT-04-005-024	Vorbereiden MTR	33
WOT-04-005-025	Kaarten MJP2/monitoring	35

Coördinatie

Programma WOT-04-005
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	Coördinatie
Projectnummer:	5235872-01
BAS-code	WOT-04-005-005
Projectleider:	Wies Vullings
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	LVN-NLP
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2009
Einddatum:	31-12-2009

Kennisbehoefte doelgroep:

De doelgroep is gebaat bij een efficiënt en effectief lopend programma en het op tijd verkrijgen van werkbare werkplannen, evaluaties en tussentijdse rapportages.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel van dit project is een efficiënt en effectief lopend programma

Aanpak en tijdspad:

- Ondersteunen projectleiders
- Opstellen van werkplan, tussentijdse rapportages en evaluatie
- Bijwonen van WOT bijeenkomsten
- Contact onderhouden met contactpersoon
- Contact onderhouden met de adviesraad

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Het resultaat is een efficiënt en effectief lopend programma.

Concrete producten:

- Rapportage 2008
- Werkplan 2010-01-11
- Begroting 2007-2013

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Communicatie van en over het programma met de betreffende doelgroepen

Nulmeting Natuur

Programma WOT-04-005
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	Nulmeting Natuur
Projectnummer:	5234064-01
BAS-code	WOT-04-005-009
Projectleider:	Wies Vullings
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	Beleidsdirecties, provincies, planbureaus, bestuurders
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2008
Einddatum:	31-12-2009

Kennisbehoefte doelgroep:

Voor het goed kunnen monitoren van de effectindicator is er een nulmeting nodig waarmee volgende metingen vergeleken kunnen worden. In 2007 en 2008 zijn de nulmetingen verricht van de effectindicatoren. Deze metingen dienen goed gedocumenteerd te zijn, zodat ze tijdens de MTR en eindrapportage herhaald kunnen worden.

Doelstelling van het onderzoek:

Het afronden van het boekje over de nulmetingen 'Stand van het Platteland' en het achtergronddocument over de nulmetingen

Aanpak en tijdspad:

- Afronden boekje 'Stand van het Platteland'
- Afronden achtergronddocumentatie incl factsheets en opgeleverde rapportages

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- Brochure: Agricola, H., W. Vullings. Monitor Agenda Vitaal Platteland. Rapportage Nulmeting Effectindicatoren. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen
- Agricola, H.. Achtergronddocument Nulmeting Effectindicatoren Monitor Agenda Vitaal Platteland. WOt-werkdocument 131, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu,

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Goede documentatie is noodzakelijk, zodat de metingen tijdens de MTR en eindrapportage herhaald kunnen worden.

Nulmeting Sociaal economische vitaliteit

Programma WOT-04-005
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	Nulmeting Sociaal economische vitaliteit
Projectnummer:	5234065-01
BAS-code	WOT-04-005-013
Projectleider:	Wies Vullings
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	Beleidsdirecties, provincies, planbureaus, bestuurders
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2009

Kennisbehoefte doelgroep:

Voor het goed kunnen monitoren van de effectindicator is er een nulmeting nodig waarmee volgende metingen vergeleken kunnen worden.

Doelstelling van het onderzoek:

Het afronden van de nulmeting Sociaal economische vitaliteit (betalen van laatste rekening van ABF research)

Aanpak en tijdpad:

geen: laatste rekening betalen

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Het product (rapport over de nulmeting Sociaal economische vitaliteit) is al opgeleverd en is verwerkt in het achtergronddocument en brochure over de nulmeting van de effectindicatoren van de Monitor Agenda Vitaal Platteland.

- Brochure: Agricola, H., W. Vullings. Monitor Agenda Vitaal Platteland. Rapportage Nulmeting Effectindicatoren. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen
- Agricola, H.. Achtergronddocument Nulmeting Effectindicatoren Monitor Agenda Vitaal Platteland. WOt-werkdocument 131, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu,

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Goede documentatie is noodzakelijk, zodat de metingen tijdens de MTR en eindrapportage herhaald kunnen worden.

M-AVP op de kaart

Programma WOT-04-005
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	M-AVP op de Kaart
Projectnummer:	5235473-01
BAS-code	WOT-04-005-015
Projectleider:	Wies Vullings
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	Beleidsdirecties, provincies, planbureaus, bestuurders
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2008
Einddatum:	31-12-2013

Kennisbehoefte doelgroep:

Naast de administratieve gegevens die de monitor te bieden heeft zou het toegevoegde waarde hebben om te kunnen zien wat er nu echt op het platteland gebeurt. Dit geeft meestal extra informatie die van belang kan zijn voor evaluaties en sturing van beleid.

Doelstelling van het onderzoek:

De doelstelling van dit project is de Monitor AVP te verbeelden door een aantal punten op het platteland te selecteren waar in de komende periode op het gebied van een of meerdere thema's wat gaat veranderen en die plekken dmv panoramafoto's te monitoren. De plekken zullen jaarlijks of 2-jaarlijks gefotografeerd worden. Indien beschikbaar zullen van de plek nog extra projectinformatie worden ontsloten.

Aanpak en tijdspad:

- Aantal punten uitbreiden
- Inhoud (projectinformatie) per punt uitbreiden
- Jaarlijkse update (nieuwe foto's maken en projectinfo verversen)
- Structuur module aanpassen

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

De website wordt zeer binnenkort toegankelijk via www.vitaalplatteland.nl/monitoring

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Gegevens uit de monitor worden verbeeld en krijgen meer een 'gezicht'. Dit bevordert de communicatie rond de monitor voor de beleidsmakers, dit zou voor hen het zelfde gevoel op moeten roepen als de jaarlijkse veldtrip, alleen dan vanaf de bureaustoel. Ook kan dit de externe communicatie van de monitor bevorderen. Men krijgt een beter gevoel bij wat de geldbedragen in de tabellen in de praktijk betekenen.

Beheer organisatie en technisch

Programma WOT-04-005
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	Beheer organisatie en technisch
Projectnummer:	5235067-01 en 5232767-01
BAS-code	WOT-04-005-020 en WOT-04-005-021
Projectleider:	Wies Vullings en Onno Roosenschoon
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	Beleidsdirecties, provincies, planbureaus, bestuurders
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2007
Einddatum:	31-12-2013

Kennisbehoefte doelgroep:

De doelgroep is gebaat bij een efficiënt en effectief werkend monitor systeem, zodat ten alle tijden de juiste en eenduidige informatie opgevraagd kan worden.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel van de Monitor AVP is te zorgen voor de systematische inwinning, centrale opslag en presentatie van monitoringgegevens die nodig zijn om de effectiviteit en efficiency van het plattelandsbeleid zoals vastgelegd in AVP te kunnen evalueren. Het doel van het beheer is het doel van de monitor AVP te bereiken. Dus om het systeem zo goed mogelijk up to date te houden, wijzigingen zo snel en op de afgesproken wijze (zie uitvoeringsdocument) door te voeren.

Aanpak en tijdspad:

Het programma kent vijf taken bestaande uit concrete activiteiten:

1. Coördinatie
2. Gegevens verzamelen
3. Centraal gegevensbeheer
4. Gegevens delen
5. Voorbereiden rapportages en evaluaties

WOT N&M zal de rol van centrale gegevensbeheerder binnen De monitor AVP gaan vervullen en zal een groot deel van bovenstaande taken op zich nemen (zie ook figuur). Dit staat in meer detail beschreven in het Uitvoeringsdocument Monitor Agenda Vitaal Platteland dat in september 2007 is goedgekeurd door het MT AVP en als bijlage bij de WOT uitvoeringsovereenkomst is opgenomen.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Het resultaat zal zijn een efficiënt en effectief werkend monitor systeem, zodat ten alle tijden de juiste en eenduidige informatie opgevraagd kan worden. Vanaf januari 2010 zijn de gegevens (niet het financiële gedeelte) in te zien via de Monitor Agenda Vitaal platteland website, benaderbaar via www.vitaalplatteland.nu via monitoring.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Leveranciers: Facilitatie van vlotte aanlevering en verwerking van gegevens

Gebruikers: een mogelijkheid om juiste en eenduidige informatie over de voortgang van het AVP beleid op te vragen

Implementatie aanbeveling kwaliteit

Programma WOT-04-005
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	Implementatie aanbevelingen kwaliteit
Projectnummer:	5233912-01
BAS-code	WOT-04-005-022
Projectleider:	Anne Schmidt
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	Beleidsdirecties, provincies, planbureaus, bestuurders
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2009
Einddatum:	31-12-2009

Kennisbehoefte doelgroep:

Eind 2008 komt het rapport over kwaliteitsaspecten van de Monitor AVP uit en daarin worden aanbevelingen gedaan over hoe de kwaliteit van de monitor AVP kan worden bevorderd. Op dit moment is de precieze inhoud van die aanbevelingen nog niet bekend, maar het is wel bekend dat een of meerdere aanbevelingen doorgevoerd zouden moeten worden in de Monitor.

Doelstelling van het onderzoek:

De doelstelling van dit project is een of meerdere aanbevelingen uit het Kwaliteitsonderzoek van 2008 door te voeren in de Monitor AVP

Aanpak en tijdpad:

Eind 2008 ligt er een rapportage over de kwaliteitsaspecten van de Monitor AVP met daarin aanbevelingen voor verbeteringen van de Monitor AVP. De rapportage zal de input zijn in de initiatiebijeenkomst. Samen met de contactpersoon LNV zal dan besloten worden welke aanbeveling(en) er doorgevoerd zullen worden en hoe dit gedaan zal worden.

Na de initiatiebijeenkomst zal een projectplan opgesteld worden en zal het project verder vormgegeven worden.

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- Schmidt, A.M. en L.A.E. Vullings, (2009) Advies over de kwaliteitsborging van de Monitor Agenda Vitaal Platteland. WOT-rapport 104, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen.
- REdesign database M-AVP
- Opzet technisch document M-AVP (wordt in 2010 uitgebracht)

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

De algemene conclusie kan getrokken worden, dat de Monitor AVP een succes is aangezien het informatiesysteem in 2008 in gebruik genomen is voor de tussentijdse evaluatie. Dit succes is mede te danken aan de intensieve samenwerking tussen Directie NLP van het ministerie van LNV (opdrachtgever en gebruiker) en de WOT unit N&M (ontwikkelaar en beheerder) en de nauwe betrokkenheid van het RijksCoördinatie Team (RCT) dat de contacten onderhield met de provincies. De Monitor AVP kan wel beschouwd worden als een pionier in zijn soort. Er is nog niet zoveel ervaring opgedaan met "*VBTB proof*" informatiesystemen (Algemene Rekenkamer, 2001).

Complimenten zijn hier dus wel op zijn plaats. Dat neemt niet weg dat er nog wel wat verbeteringen mogelijk zijn wat betreft de kwaliteit van de Monitor AVP. Een van de grootste manco's is het gebrek aan documentatie. Door het gebrek aan documentatie kan nu achteraf eigenlijk geen goede evaluatie worden uitgevoerd van de kwaliteit van het informatiesysteem aangezien de eisen ten aanzien van de kwaliteit van het informatiesysteem onvoldoende expliciet zijn vastgelegd.

Support invoer en rapportage module

Programma WOT-04-005
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	Support invoer en rapportage module
Projectnummer:	5236145-01
BAS-code	WOT-04-005-023
Projectleider:	Wies Vullings
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	Beleidsdirecties, provincies, planbureaus, bestuurders
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2009
Einddatum:	31-12-2013

Kennisbehoefte doelgroep:

De doelgroep wil op eenvoudige wijze voortgangsgegevens in het systeem kunnen invoeren en rapportages kunnen genereren. In 2008 zijn hiervoor voorzieningen gemaakt en die zullen in 2009 voor het eerst gebruikt gaan worden. Het eerste gebruik vergt extra ondersteuning en wellicht moeten er nog wat aanpassingen gedaan worden. Voor de rapportages geldt dat er een standaard rapportage wordt gegenereerd en dat zal wellicht nog uitgebreid worden als daar vraag naar is.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel dit project is het goed laten verlopen van het invoeren en het genereren van rapportages.

Aanpak en tijdpad:

- Ondersteunen eerste gebruik (1-4-09) import module voor provincies
- Generen eerste standaard rapportage (juli 2009)
- Realiseren standaard rapportages (tweede kamer, RCT, provincies, control unit) (juli-september 2009)

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

- Invoermodule 2008
- Rapportage ILG (PEIL format) 2008
- Figuren en tabellen voor Reactie aan Tweede Kamer over ILG 2008
- Figuren en tabellen voor rapportage EHS groot project 2008

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Facilitatie bij het invoeren van de provinciale gegevens (invoermodule) en beschikbaarheid van juiste gegevens in de juiste vorm voor doelgroep (rapportage module)

Vorbereiding MTR

Programma WOT-04-005-
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	Vorbereiden MTR
Projectnummer:	5236144-01
BAS-code	WOT-04-005-024
Projectleider:	Wies Vullings
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	Betrokkenen bij en geïnteresseerden in Monitor AVP: LNV team ILG, werkgroep PEIL en MTR en provincies
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2009
Einddatum:	31-12-2009

Kennisbehoefte doelgroep:

In 2010 vindt de MidTerm Review plaats. Dan moeten de provincies de voortgangsgegevens van de resultaten, een 'praatje' (= word of pdf document) en een 'plaatje' (= kaartje) aanleveren. De invoermodule is daarvoor niet toereikend. Hier zullen voorzieningen voor moeten worden getroffen.

Doelstelling van het onderzoek:

Het MidTerm Review –proof maken van de monitor

Aanpak en tijdpad:

- Inventariseren wat moet er aangepast worden
- Voorstel voor activiteiten opstellen bijv:
 - Uitbreiden invoermodule voor resultaten
 - Upload mogelijkheid voor word/pdf documenten
 - Realiseren voor 'kaartmodule'
- Realiseren van voorstel

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

Door het uitblijven van specifieke vragen van LNV en provincies met betrekking tot de MTR is in dit project geconcentreerd op het aanpassen en uitbreiden van de invoermodule voor de invoer van 2009 door de provincies. Alle opmerkingen, problemen en klachten mbt de invoermodule 2008 zijn verwerkt tot een aanpassingsvoorstel en dit is uitgewerkt tot een geheel nieuwe invoermodule en een nieuwe invoerprocedure. De invoermodule zal vanaf februari beschikbaar zijn voor een beperkt gezelschap via een beveiligde webpagina op www.vitaalplatteland.nu.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Het resultaat zal zijn dat in 2010 de PEIL format gegevens van 2009 op tijd verwerkt zullen zijn en dat de verwerking minder tijd zal kosten dan in 2009, zodat ze via de viewer of rapportages gebruikt kunnen worden.

Kaarten MJP2/monitoring

Programma WOT-04-005
Resultaten 2009 per project

Programmathema:	Monitor Agenda Vitaal Platteland
Projecttitel:	Kaarten MJP2/monitoring
Projectnummer:	5236146-01
BAS-code	WOT-04-005-025
Projectleider:	Wies Vullings
Uitvoerende instellingen:	Alterra
Doelgroep/probleemhebber:	Betrokkenen bij het MJP2: LNV en provincies
Contactpersoon van de doelgroep:	Ing. Th.P. Sinnige
Startdatum:	01-01-2009
Einddatum:	31-12-2009

Kennisbehoefte doelgroep:

Bij de publicatie van het Meerjarenprogramma (2) AVP door directie platteland zijn de digitale kaarten niet bij de rapporten meegegeven uit vrees dat ze verkeerd zullen worden gebruikt en geïnterpreteerd. Het materiaal is wel aanwezig, maar door die vrees blijft het in de 'bureaula' op het ministerie liggen. Er is behoefte aan een methode of richtlijn die aangeeft hoe met digitale kaarten om te gaan door makers en gebruikers, zodanig dat de kaarten wel kunnen worden meegegeven bij de rapporten. Vorig jaar is hier een handleiding voor geschreven. Dit jaar zal dit worden toegepast bij het op internet zetten van de update van de MJP2 kaarten.

Doelstelling van het onderzoek:

Het doel van dit project is het ondersteunen van het op internet krijgen van de geupdate kaarten van het MJP2 met behulp van de resultaten van het onderzoek beter omgaan met digitale beleidskaarten.

Aanpak en tijdpad:

Per kaart zal het werkschema (zie handleiding) doorlopen worden en zal gekeken worden welke visualisatie opties gebruikt zouden kunnen worden

Beoogde en bereikte resultaten en producten:

De geupdate kaarten van het MJP2 zijn nog niet beschikbaar, dus dit project is niet uitgevoerd. Gekeken zal worden of in 2010 dit wel gaat gebeuren en of dit project dan alsnog uitgevoerd kan worden.

Doorwerking resultaten naar doelgroepen:

Als dit project uitgevoerd was, dan zou de doorwerking van het resultaat kunnen zijn dat digitale nationale beleidsplannen zonder angst op het internet gezet durven worden.

Verschenen documenten in de reeks Werkdocumenten van de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu vanaf 2007

Werkdocumenten zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, te Wageningen. T 0317 – 48 54 71; F 0317 – 41 90 00; E info.wnm@wur.nl
De werkdocumenten zijn ook te downloaden via de WOt-website www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

2007

47 <i>Ten Berge, H.F.M., A.M. van Dam, B.H. Janssen & G.L. Velthof.</i> Mestbeleid en bodemvruchtbaarheid in de Duin- en Bollenstreek; Advies van de CDM-werkgroep Mestbeleid en Bodemvruchtbaarheid in de Duin- en Bollenstreek 48 <i>Kruit, J. & I.E. Salverda.</i> Spiegeltje, spiegeltje aan de muur, valt er iets te leren van een andere plannings-cultuur? 49 <i>Rijk, P.J., E.J. Bos & E.S. van Leeuwen.</i> Nieuwe activiteiten in het landelijk gebied. Een verkennende studie naar natuur en landschap als vestigingsfactor 50 <i>Ligthart, S.S.H.</i> Natuurbeleid met kwaliteit. Het Milieu- en Natuurplanbureau en natuurbeleidsevaluatie in de periode 1998-2006 51 <i>Kennismarkt 22 maart 2007; van onderbouwend onderzoek Wageningen UR naar producten MNP in 27 posters</i> 52 <i>Kuindersma, W., R.I. van Dam & J. Vreke.</i> Sturen op niveau. Perversies tussen nationaal natuurbeleid en besluitvorming op gebiedsniveau. 53.1 <i>Reijnen, M.J.S.M.</i> Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. National Capital Index version 2.0 53.3 <i>Windig, J.J., M.G.P. van Veller & S.J. Hiemstra.</i> Indicatoren voor 'Convention on Biodiversity 2010'. Biodiversiteit Nederlandse landbouwhuishoudens en gewassen 53.4 <i>Melman, Th.C.P. & J.P.M. Willemen.</i> Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Coverage protected areas. 53.6 <i>Weijden, W.J. van der, R. Leewis & P. Bol.</i> Indicatoren voor 'Convention on Biodiversity 2010'. Indicatoren voor het invasieproces van exotische organismen in Nederland 53.7a <i>Nijhof, B.S.J., C.C. Vos & A.J. van Strien.</i> Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Influence of climate change on biodiversity. 53.7b <i>Moraal, L.G.</i> Indicatoren voor 'Convention on Biodiversity 2010'. Effecten van klimaatverandering op insectenplagen bij bomen. 53.8 <i>Fey-Hofstede, F.E. & H.W.G. Meesters.</i> Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Exploration of the usefulness of the Marine Trophic Index (MTI) as an indicator for sustainability of marine fisheries in the Dutch part of the North Sea. 53.9 <i>Reijnen, M.J.S.M.</i> Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Connectivity/fragmentation of ecosystems: spatial conditions for sustainable biodiversity 53.11 <i>Gaaff, A. & R.W. Verburg.</i> Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010' Government expenditure on land acquisition and nature development for the National Ecological Network (EHS) and expenditure for international biodiversity projects 53.12 <i>Elands, B.H.M. & C.S.A. van Koppen.</i> Indicators for the 'Convention on Biodiversity 2010'. Public awareness	and participation 54 <i>Broekmeyer, M.E.A. & E.P.A.G. Schouwenberg & M.E. Sanders & R. Pouwels.</i> Synergie Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000-gebieden. Wat stuurt het beheer? 55 <i>Bosch, F.J.P. van den.</i> Draagvlak voor het Natura 2000-gebiedenbeleid. Onder relevante betrokkenen op regionaal niveau 56 <i>Jong, J.J. & M.N. van Wijk, I.M. Bouwma.</i> Beheerskosten van Natura 2000-gebieden 57 <i>Pouwels, R. & M.J.S.M. Reijnen & M. van Adrichem & H. Kuipers.</i> Ruimtelijke condities voor VHR-soorten 58 Niet verschenen/ vervallen 59 <i>Schouwenberg, E.P.A.G.</i> Huidige en toekomstige stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden 60 Niet verschenen/ vervallen 61 <i>Jaarrapportage 2006.</i> WOT-04-001 – ME-AVP 62 <i>Jaarrapportage 2006.</i> WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek 63 <i>Jaarrapportage 2006.</i> WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu 64 <i>Jaarrapportage 2006.</i> WOT-04-385 – Milieuplanbureaufunctie 65 <i>Jaarrapportage 2006.</i> WOT-04-394 – Natuurplanbureaufunctie 66 <i>Brasser E.A., M.F. van de Kerkhof, A.M.E. Groot, L. Bos-Gorter, M.H. Borgstein, H. Leneman</i> Verslag van de Dialogen over Duurzame Landbouw in 2006 67 <i>Hinssen, P.J.W.</i> Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. Werkplan 2007 68 <i>Nieuwenhuizen, W. & J. Roos Klein Lankhorst.</i> Landschap in Natuurbalans 2006; Landschap in verandering tussen 1990 en 2005; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006. 69 <i>Geelen, J. & H. Leneman.</i> Belangstelling, motieven en knelpunten van natuuraanleg door grondeigenaren. Uitkomsten van een marktonderzoek. 70 <i>Didderen, K., P.F.M. Verdonchot, M. Bleeker.</i> Basiskaart Natuur aquatisch. Deel 1: Beleidskaarten en prototype 71 <i>Boesten, J.J.T.I., A. Tiktak & R.C. van Leerdam.</i> Manual of PEARLNEQ v4 72 <i>GrashofBokdam, C.J., J. Frissel, H.A.M. Meeuwssen & M.J.S.M. Reijnen.</i> Aanpassing graadmeter natuurwaarde voor het agrarisch gebied 73 <i>Bosch, F.J.P. van den.</i> Functionele agrobiodiversiteit. Inventarisatie van nut, noodzaak en haalbaarheid van het ontwikkelen van een indicator voor het MNP 74 <i>Kistenkas, F.H. en M.E.A. Broekmeyer.</i> Natuur, landschap en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht 75 <i>Luttik, J., F.R. Veeneklaas, J. Vreke, T.A. de Boer, L.M. van den Berg & P. Luttik.</i> Investeren in landschapskwaliteit; De toekomstige vraag naar landschappen om in te wonen, te werken en te ontspannen

- 76 Vreke, J. Evaluatie van natuurbeleidsprocessen
- 77 Apeldoorn, R.C. van, Working with biodiversity goals in European directives. A comparison of the implementation of the Birds and Habitats Directives and the Water Framework Directive in the Netherlands, Belgium, France and Germany
- 78 Hinssen, P.J.W. Werkprogramma 2008; Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT-04). Onderdeel Planbureau functies Natuur en Milieu.
- 79 Custers, M.H.G. Betekenissen van Landschap in onderzoek voor het Milieu- en Natuurplanbureau; een bibliografisch overzicht
- 80 Vreke, J., J.L.M. Donders, B.H.M. Elands, C.M. Goossen, F. Langers, R. de Niet & S. de Vries. Natuur en landschap voor mensen Achtergronddocument bij Natuurbalans 2007
- 81 Bakel, P.J.T. van, T. Kroon, J.G. Kroes, J. Hoogewoud, R. Pastoors, H.Th.L. Massop, D.J.J. Walvoort. Reparatie Hydrologie voor STONE 2.1. Beschrijving reparatie-acties, analyse resultaten en beoordeling plausibiliteit.
- 2008**
- 82 Kistenkas, F.H. & W. Kuindersma.. Jurisprudentie-monitor natuur 2005-2007; Rechtsontwikkelingen Natura 2000 en Ecologische Hoofdstructuur
- 83 Berg, F. van den, P.I. Adriaanse, J. A. te Roller, V.C. Vulto & J.G. Groenwold.. SWASH Manual 2.1; User's Guide version 2
- 84 Smits, M.J., M.J. Bogaardt, D. Eaton, P. Roza & T. Selnes.. Tussen de bomen het geld zien. Programma Beheer en vergelijkbare regelingen in het buitenland (een quick-scan)
- 85 Dijk, T.A. van, J.J.M. Driessen, P.A.I. Ehlert, P.H. Hotsma, M.H.M.M. Montforts, S.F. Plessius & O. Oenema.. Protocol beoordeling stoffen Meststoffenwet; versie 1.0
- 86 Goossen, C.M., H.A.M. Meeuwssen, G.J. Franke & M.C. Kuyper. Verkenning Europese versie van de website www.daarmoetikzijn.nl.
- 87 Helming, J.F.M. & R.A.M. Schrijver. Economische effecten van inzet van landbouwsubsidies voor milieu, natuur en landschap in Nederland; Achtergrond bij het MNP-rapport 'Opties voor Europese landbouwsubsidies
- 88 Hinssen, P.J.W. Werkprogramma 2008; Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu (WOT-04). Programma 001/003/005
- 90 Kramer, H. Geografisch Informatiesysteem Bestaande Natuur; Beschrijving IBN1990t en pilot ontwikkeling BN2004
- 92 Jaarrapportage 2007. WOT-04-001 – Koepel
- 93 Jaarrapportage 2007. WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 94 Jaarrapportage 2007. WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 95 Jaarrapportage 2007. WOT-04-005 – MAVP
- 96 Jaarrapportage 2007. WOT-04-006 – Natuurplanbureau functie
- 97 Jaarrapportage 2007. WOT-04-007 – Milieuplanbureau functie
- 98 Wamelink, G.W.W. Gevoeligheids- en onzekerheids-analyse van SUMO
- 99 Hoogeveen, M.W., H.H. Luesink, L.J. Mokveld & J.H. Wisman. Ammoniakemissies uit de landbouw in Milieubalans 2006: uitgangspunten en berekeningen
- 100 Kennismarkt 3 april 2008; Van onderbouwend onderzoek Wageningen UR naar producten MNP
- 101 Mansfeld, M.J.M. van & J.A. Klijn. "Balansen op de weegschaal". Terugblik op acht jaar Natuurbalansen (1996-2005)
- 102 Sollart, K.M. & J. Vreke. Het faciliteren van natuur- en milieueducatie in het basisonderwijs; NME-ondersteuning in de provincies
- 103 Berg, F. van den, A. Tiktak, J.G. Groenwold, D.W.G. van Kraalingen, A.M.A. van der Linden & J.J.T.I. Boesten, Documentation update for GeoPEARL 3.3.3
- 104 Wijk, M.N., van (redactie). Aansturing en kosten van het natuurbeheer. Ecologische effectiviteit regelingen natuurbeheer
- 105 Selnes, T. & P. van der Wielen. Tot elkaar veroordeeld? Het belang van gebiedsprocessen voor de natuur
- 106 Annual reports for 2007; Programme WOT-04
- 107 Pouwels, R. J.G.M. van der Graft, M.H.C. van Adrichem, H. Kuiper, R. Jochem & M.J.S.M. Reijnen. LARCH Status A
- 108 Wamelink, G.W.W. Technical Documentation for SUMO2 v. 3.2.1,
- 109 Wamelink, G.W.W., J.P. Mol-Dijkstra & G.J. Reinds. Herprogrammeren van SUMO2. Verbetering in het kader van de modelkwaliteitsslag
- 110 Salm, C. van der, T. Hoogland & D.J.J. Walvoort. Verkenning van de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een metamodel voor de uitspoeling van stikstof uit landbouwgronden
- 111 Dobben H.F. van & R.M.A. Wegman. Relatie tussen bodem, atmosfeer en vegetatie in het Landelijk Meetnet Flora (LMF)
- 112 Smits, M.J.W. & M.J. Bogaardt. Kennis over de effecten van EU-beleid op natuur en landschap
- 113 Maas, G.J. & H. van Reuler. Boomkwekerij en aardkunde in Nederland,
- 114 Lindeboom, H.J., R. Witbaard, O.G. Bos & H.W.G. Meesters. Gebiedsbescherming Noordzee, habitattypen, instandhoudingdoelen en beheermaatregelen
- 115 Leneman, H., J. Vader, L.H.G. Slangen, K.H.M. Bommel, N.B.P. Polman, M.W.M. van der Elst & C. Mijnders. Groene diensten in Nationale Landschappen- Potenties bij een veranderende landbouw,
- 116 Groeneveld, R.A. & D.P. Rudrum. Habitat Allocation to Maximize Biodiversity, A technical description of the HAMBO model
- 117 Kruit, J., M. Brinkhuijzen & H. van Blerck. Ontwikkelen met kwaliteit. Indicatoren voor culturele vernieuwing en architectonische vormgeving
- 118 Roos-Klein Lankhorst, J. Beheers- en Ontwikkelingsplan 2007: Kennismodel Effecten Landschap Kwaliteit; Monitoring Schaal; BelevingsGIS
- 119 Henkens, R.J.H.G. Kwalitatieve analyse van knelpunten tussen Natura 2000-gebieden en waterrecreatie
- 120 Verburg, R.W., I.M. Jorritsma & G.H.P. Dirks. Quick scan naar de processen bij het opstellen van beheerplannen van Natura 2000-gebieden. Een eerste verkenning bij provincies, Rijkswaterstaat en Dienst Landelijk Gebied
- 121 Daamen, W.P. Kaart van de oudste bossen in Nederland; Kansen op hot spots voor biodiversiteit
- 122 Lange de, H.J., G.H.P. Arts & W.C.E.P. Verberk. Verkenning CBD 2010-indicatoren zoetwater. Inventarisatie en uitwerking relevante indicatoren voor Nederland
- 123 Vreke, J., N.Y. van der Wulp, J.L.M. Donders, C.M. Goossen, T.A. de Boer & R. Henkens. Recreatief gebruik van water. Achtergronddocument Natuurbalans 2008
- 124 Oenema, O. & J.W.H. van der Kolk. Moet het eenvoudiger? Een essay over de complexiteit van het milieubeleid

- 125 *Oenema, O. & A. Tiktak.* Niets is zonder grond; Een essay over de manier waarop samenlevingen met hun grond omgaan
- 2009**
- 126 *Kamphorst, D.A.* Keuzes in het internationale biodiversiteitsbeleid; Verkenning van de beleidstheorie achter de internationale aspecten van het Beleidsprogramma Biodiversiteit (2008-2011)
- 127 *Dirkx, G.H.P. & F.J.P. van den Bosch.* Quick scan gebruik Catalogus groenblauwe diensten
- 128 *Loeb, R. & P.F.M. Verdonschot.* Complexiteit van nutriëntenlimitaties in oppervlaktewateren
- 129 *Kruit, J. & P.M. Veer.* Herfotografie van landschappen; Landschapsfoto's van de 'Collectie de Boer' als uitgangspunt voor het in beeld brengen van ontwikkelingen in het landschap in de periode 1976-2008
- 130 *Oenema, O., A. Smit & J.W.H. van der Kolk.* Indicatoren Landelijk Gebied; werkwijze en eerste resultaten
- 131 *Agricola, H.J.A.J. van Strien, J.A. Boone, M.A. Dolman, C.M. Goossen, S. de Vries, N.Y. van der Wulp, L.M.G. Groenemeijer, W.F. Lukey & R.J. van Til.* Achtergrond-document Nulmeting Effectindicatoren Monitor Agenda Vitaal Platteland
- 132 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-001 – Koepel
- 133 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-002 – Onderbouwend Onderzoek
- 134 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-003 – Advisering Natuur & Milieu
- 135 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-005 – MAVP
- 136 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-006 – Natuurplanbureau functie
- 137 *Jaarrapportage 2008.* WOT-04-007 – Milieuplanbureau functie
- 138 *Jong de, J.J., J. van Os & R.A. Smidt.* Inventarisatie en beheerskosten van landschapselementen
- 139 *Dirkx, G.H.P., R.W. Verburg & P. van der Wielen.* Tegenkrachten Natuur. Korte verkenning van de weerstand tegen aankopen van landbouwgrond voor natuur
- 140 *Annual reports for 2008; Programme WOT-04*
- 141 *Vullings, L.A.E., C. Blok, G. Vonk, M. van Heusden, A. Huisman, J.M. van Linge, S. Keijzer, J. Oldengarm & J.D. Bulens.* Omgaan met digitale nationale beleidskaarten
- 142 *Vreke, J., A.L. Gerritsen, R.P. Kranendonk, M. Pleijte, P.H. Kersten & F.J.P. van den Bosch.* Maatlat Government – Governance
- 143 *Gerritsen, A.L., R.P. Kranendonk, J. Vreke, F.J.P. van den Bosch & M. Pleijte.* Verdrogingsbestrijding in het tijdperk van het Investeringsbudget Landelijk Gebied. Een verslag van casusonderzoek in de provincies Drenthe, Noord-Brabant en Noord-Holland.
- 144 *Luesink, H.H., P.W. Blokland, M.W. Hoogeveen & J.H. Wisman.* Ammoniakemissie uit de landbouw in 2006 en 2007
- 145 *Bakker de, H.C.M. & C.S.A. van Koppen.* Draagvlakonderzoek in de steigers. Een voorstudie naar indicatoren om maatschappelijk draagvlak voor natuur en landschap te meten
- 146 *Goossen, C.M.,* Monitoring recreatiegedrag van Nederlanders in landelijke gebieden. Jaar 2006/2007
- 147 *Hoefs, R.M.A., J. van Os & T.J.A. Gies.* Kavelruil en Landschap. Een korte verkenning naar ruimtelijke effecten van kavelruil.
- 148 *Klok, T.L., R. Hille Ris Lambers, P. de Vries, J.E. Tamis & J.W.M. Wijsman.* Quick scan model instruments for marine biodiversity policy.
- 149 *Spruijt, J., P. Spoorenberg & R. Schreuder.* Milieueffectiviteit en kosten van maatregelen gewasbescherming.
- 150 *Ehlert, P.A.I. (rapporteur).* Advies Bemonstering bodem voor differentiatie van fosfaatgebruiksnormen.
- 151 *Wulp van der, N.Y.* Storende elementen in het landschap: welke, waar en voor wie? Bijlage bij WOT-paper 1 – Krassen op het landschap
- 152 *Oltmer, K., K.H.M. van Bommel, J. Clement, J.J. de Jong, D.P. Rudrum & E.P.A.G. Schouwenberg.* Kosten voor habitattypen in Natura 2000-gebieden. Toepassing van de methode Kosteneffectiviteit natuurbeleid.
- 153 *Adrichem van, M.H.C., F.G. Wortelboer & G.W.W. Wamelink.* MOVE. Model for terrestrial Vegetation. Version 4.0
- 154 *Wamelink, G.W.W., R.M. Winkler & F.G. Wortelboer.* User documentation MOVE4 v 1.0
- 155 *Gies de, T.J.A., L.J.J. Jeurissen, I. Staritsky & A. Bleeker.* Leefomgevingsindicatoren Landelijk gebied. Inventarisatie naar stand van zaken over geurhinder, lichthinder en fijn stof.
- 156 *Tamminga, S., A.W. Jongbloed, P. Bikker, L. Sebek, C. van Bruggen & O. Oenema.* Actualisatie excretiecijfers landbouwhuisdieren voor forfaits regeling Meststoffenwet
- 157 *Van der Salm, C., L. M. Boumans, G.B.M. Heuvelink & T.C. van Leeuwen.* Protocol voor validatie van het nutriëntenemissiemodel STONE op meetgegevens uit het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid
- 158 *Bouwma, I.M.* Quicksan Natura 2000 en Programma Beheer. Een vergelijking van Programma Beheer met de soorten en habitats van Natura 2000
- 159 *Gerritsen, A.L., D.A. Kamphorst, T.A. Selnes, M. van Veen, F.J.P. van den Bosch, L. van den Broek, M.E.A. Broekmeyer, J.L.M. Donders, R.J. Fontein, S. van Tol, G.W.W. Wamelink, P. van der Wielen.* Dilemma's en barrières in de praktijk van het natuur- en landschapsbeleid; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009.
- 160 *Fontein R.J., T.A. de Boer, B. Breman, C.M. Goossen, R.J.H.G. Henkens, J. Luttik & S. de Vries.* Relatie recreatie en natuur; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009
- 161 *Deneer, J.W. & R. Kruijine,* Atmosferische depositie van gewasbeschermingsmiddelen. Een verkenning van de literatuur verschenen na 2003.
- 162 *Verburg, R.W., M.E. Sanders, G.H.P. Dirkx, B. de Knegt & J.W. Kuhlman,* Natuur, landschap en landelijk gebied. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2009.
- 163 *Doorn van, A.M. & M.P.C.P. Paulissen,* Natuurgericht milieubeleid voor Natura 2000-gebieden in Europees perspectief: een verkenning.
- 164 *Smidt, R.A., J. van Os & I. Staritsky,* Samenstellen van landelijke kaarten met landschapselementen, grondeigendom en beheer. Technisch achtergronddocument bij de opgeleverde bestanden.
- 165 *Pouwels, R., R.P.B. Foppen, M.F. Wallis de Vries, R. Jochem, M.J.S.M. Reijnen & A. van Kleunen,* Aanpassing LARCH: kwaliteit en ecologische netwerken.
- 166 *Born van den, G.J., H.H. Luesink, H. Verkerk, H.J. Mulder, J.N. Bosma, M.J.C. de Bode & O. oenema,* Protocol voor monitoring landelijke mestmarkt onder een stelsel van gebruiksnormen, versie 2009.
- 167 *Dijk, T.A. van, J.J.M. Driessen, P.A.I. Ehlert, P.H. Hotsma, M.H.M.M. Montforts, S.F. Plessius & O. Oenema.* Protocol beoordeling stoffen Meststoffenwet- Versie 2.1
- 168 *Smits, M.J., M.J. Bogaardt, D. Eaton, A. Karbauskas &*

- P. Roza*, De vermaatschappelijking van het
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Een
inventarisatie van visies in Brussel en diverse EU-
lidstaten.
- 169** *Vreke, J. & I. Salverda*, Kwaliteit leefomgeving en
stedelijk groen.
- 170** *Hengsdijk, H. & J.W.A. Langeveld*, Yield trends and yield
gap analysis of major crops in the World.
- 171** *Horst ter, M, J. Groenwold*, Tool to determine the
coefficient of variation of DegT50 values of plant
protection products in water-sediment systems for
different values of the sorption coefficient
- 172** *Boons-Prins, E., P. Leffelaar, L. Bouman, E. Stehfest*,
Grassland simulation with the LPJmL model
- 173** *Smit, A., O. Oenema, J.W.H. van der Kolk*, Indicatoren
Kwaliteit Landelijk Gebied
- 174** *Boer de, S., M.J. Bogaardt, P.H. Kersten, F.H.
Kistenkas, M.G.G. Neven, M. van der Zouwen*, De
zoektocht naar nationale beleidsruimte in de EU-
richtlijnen voor het milieu- en natuurbeleid
- 175** *Jaarrapportage 2009*. WOT-04-001 – Koepel
- 176** *Jaarrapportage 2009*. WOT-04-002 – Onderbouwend
Onderzoek
- 177** *Jaarrapportage 2009*. WOT-04-003 – Advisering Natuur
& Milieu
- 178** *Jaarrapportage 2009*. WOT-04-005 – M-AVP
- 179** *Jaarrapportage 2009*. WOT-04-006 –
Natuurplanbureaufunctie
- 180** *Jaarrapportage 2009*. WOT-04-007 –
Milieuplanbureaufunctie
- 181** *Annual reports for 2009; Programme WOT-04*